

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/4694,Otwarcie-wystawy-o-Nowej-Hucie-Miasto-bez-Boga-Miasto-koosciolow-z-udzialem-JE-ks.html>
07.04.2026, 03:41

Otwarcie wystawy o Nowej Hucie „Miasto bez Boga? Miasto kościołów” z udziałem JE ks. kardynała Stanisława Dziwisza - Kraków, 27 kwietnia 2010

Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie zaprasza na wystawę „Miasto bez Boga? Miasto kościołów”. Patronat honorowy nad ekspozycją objęli śp. Prezydent RP Lech Kaczyński, ksiądz Stanisław kardynał Dziwisz oraz Rada Miasta Krakowa.

W zamierzeniu władz Nowa Huta miała być pierwszym w Polsce, wzorcowym miastem komunistyczno-ateistycznym, przeciwwagą dla „reakcyjnego i mieszczańskiego” Krakowa, miastem bez świątyń. Październikowa „odwilż” 1956 roku odstąpiła rzeczywistość. Ludzie upomnieli się o budowę kościoła. Władze wydały zgodę na lokalizację dużej świątyni przy ul. Marksa. Stał tam symboliczny krzyż. Komuniści szybko wycofali się ze swej zgody. Zagarnęli fundusze wiernych przeznaczone na budowę świątyni i przekazali je na Funduszu Budowy Szkół. 27 kwietnia rano robotnicy zaczęli usuwać krzyż. Kobiet przepędziły ich. Wokół krzyża rozpoczęły się uliczne walki. Milicja użyła broni palnej. Aresztowano 147 osób. Zapadły wyroki od 6 miesięcy do 5 lat więzienia. Dla komunistów wydarzenia w Nowej Hucie były klęską. Okazało, że mieszkańcy socjalistycznego miasta upomnieli się z taką determinacją o swą świątynię. Dopiero 1965 r. reżim wyraził zgodę na budowę kościoła w Nowej Hucie. 14 października 1967 r. kopanie dołu pod fundamenty rozpoczął kard. Karol Wojtyła. Poświęcił go w 1977 r. Władze zapowiedziały: „żadnych nowych świątyń w Nowej Hucie”. Dopiero 1 grudnia 1973 r., przeniesiono Najświętszy Sakrament do kaplicy w miejscu przyszłego kościoła. Determinacja wiernych wymusiła wydanie zgody na budowę świątyni. Po latach jako Jan Paweł II konsekrował mistrzejowicki kościół. Sierpniowe strajki i narodziny „Solidarności” zmieniły sytuację. Dla reżimu to Związek stał się teraz głównym przeciwnikiem, a Kościół zyskał większą swobodę. Ruszyła budowa świątyni pw. Miłosierdzia Bożego, a na początku 1981 roku władze wyraziły zgodę na powstanie przyszłego kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej na osiedlu Szklane Domy. Tuż po wprowadzeniu stanu wojennego uzyskano zgody i rozpoczęto budowy świątyń na osiedlu Dywizjonu 303 – przyszłego kościoła pw. św. Brata Alberta oraz na osiedlu Kalinowym – św. Józefa Oblubieńca.

Kilka lat później upadł system komunistyczny, runęły plany „miasta bez Boga”, w którym nie tylko powstały kościoły, ale do 1989 roku wyszło z niego 86 kapłanów, 43 siostry zakonne i 2 zakonników.

Uroczyste otwarcie wystawy nastąpiło we wtorek, 27 kwietnia 2010 r. na placu kościelnym „Arka Pana”.

